

МИНИСТЕРСТВО ВНУТРЕННИХ ДЕЛ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ
Академия МВД

МНОГОУРОВНЕВАЯ СИСТЕМА
ПОДГОТОВКИ КАДРОВ:
СУЩНОСТЬ, СОДЕРЖАНИЕ,
ОСНОВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЯ

Материалы межвузовской научно-методической конференции

Минск, 30 октября 2003 г.

МИНСК 2004

АБ НОВЫХ ПАДЫХОДАХ У АРГАНІЗАЦЫІ ВУЧЭБНАГА ПРАЦЭСУ

Рэфармаванне сістэмы вышэйшай адукацыі, увядзенне шматузроўневай сістэмы падрыхтоўкі спецыялістаў патрабуюць значных змен у практыцы навучання студэнтаў. Традыцыйныя метады вывучэння асобных дысцыплін, якія носяць такія формы, як «слуханне» выкладчыка, «пытанне–адказ» на лекцыі і на семінарах або практычных занятках, не ў поўнай меры могуць забяспечыць падрыхтоўку сучаснага спецыяліста. Ідэя асабіста-арыентаванага навучання патрабуе увядзення новых адукацыйных тэхналогій, дзе студэнт з'яўляецца не толькі аб'ектам, але і суб'ектам вучэбна-выхаваўчага працэсу, дзе навучанне забяспечвае супрацоўніцтва выкладчыка і студэнта, а таксама супрацоўніцтва і ўзаеманавучанне паміж самімі студэнтамі.

У БДПУ актыўна вядзецца распрацоўка новых падыходаў у арганізацыі вучэбнага працэсу. Так, на факультэце псіхалогіі з 2002 г. праводзіцца эксперымент па ўкараненню модульна-рэйтывавай сістэмы ў прафесійную падрыхтоўку будучых псіхолагаў. Эксперымент разлічаны на 2002–2004 гг. і праводзіцца ў чатыры этапы – інфармацыйна-аналітычны, арганізацыйны, фарміруючы і абагульняючы. Распрацавана неабходная мэтадычная база: палажэнні «Аб рэйтывавай сістэме ацэнкі вучэбнай дзейнасці студэнтаў», «Аб модульным падыходзе», «Аб кіруемай самастойнай працы» і інш.

Цікавыя напрацоўкі ёсць на факультэтах псіхалогіі, музычна-педагагічным па модульным падыходзе, які ўключае вучэбна-метадычныя комплексы з мэтавымі праграмамі дзеянняў студэнтаў, інфармацыйную базу, метадычныя інструкцыі для студэнтаў і выкладчыкаў, лісты самакантролю ведаў і заданні па магчымай іх карэкцыі. Гэтыя комплексы выданы, імі карыстаюцца студэнты ў вучэбнай дзейнасці.

Новыя падыходы ў арганізацыі вучэбнага працэсу немагчымы без вырашэння праблемы арганізацыі самастойнай працы студэнтаў. Напрыклад, на факультэце псіхалогіі за крытэрыі дыферэнцыяльнай самастойнай працы прынята ступень кіравання ёю выкладчыкам. Таму вызначаюць аўдыторную і пазааўдыторную формы. Па кожнай дысцыпліне складаецца план кантролю самастойнай працы, у якім прадугледжваецца змест ведаў, тэрмін здачы і форма прадстаўлення.

Акрамя таго, крытэрыі творчасці дыферэнцыруе самастойную працу студэнтаў на рэпрадуктыўную (выкананне практыкаванняў з вучэбнай літаратуры, праслухоўванне і прагляд аўдыёвідэяматэрыялаў, праца са слоўнікамі і г.д.) і прадуктыўную (падрыхтоўку фрагментаў лекцый, дыягнастычных працэдур, аналіраванне, напісанне эсэ).

Агульным прынцыпам рэалізацыі кіруемай самастойнай працы студэнтаў з'яўляецца яе абавязковае планаванне і поўнае арганізацыйна-метадычнае забеспячэнне факультэтамі (адлюстраванне ў рабочых вучэбных планах, раскладзе заняткаў, графіках кантролю па кожнай вучэбнай дысцыпліне) і кафедрамі (планаванне ў рабочых вучэбных праграмах, індывідуальных планах выкладчыкаў, індывідуальных рабочых сшытках студэнтаў і г.д.).

Яшчэ адзін з новых падыходаў у арганізацыі вучэбнага працэсу ў БДПУ з'яўляецца рэйтынгавая сістэма ацэнкі вучэбнай дзейнасці студэнтаў, якая дазваляе больш аб'ектыўна ранжыраваць навучэнцаў і ацэньваць якасць ведаў незалежна ад характару міжсабовых адносін выкладчыкаў і студэнтаў, развіць матывацыйную аснову пазнавальнай актыўнасці студэнтаў, здольнасць да самастойнага перспектыўнага мэтавызначэння. Для гэтага распрацавана неабходная вучэбна-метадычная база для функцыянавання рэйтынгавай сістэмы. Напрыклад, выдадзены «Рабочы сшытак выкладчыка» (складальнікі С.І. Копцева, А.П. Лабанаў, Н.В. Драздова), дзе ёсць палажэнне аб рэйтынгавай сістэме з крытэрыямі выстаўлення балаў па вучэбных дысцыплінах, разлікам індывідуальнага рэйтынга студэнта, улікам крэдытаў, алгарытмам разліку сумы крэдытаў. Ёсць у сшытку і табліца ацэнкі формаў і відаў дзейнасці студэнта ў крэдытах. У залежнасці ад «удзельнай вагі» кожнаму віду дзейнасці прысвойваецца ад 2 да 100 крэдытаў. Так, дыпломная праца – 100 крэдытаў, рэферат – 20, лабараторная работа – 12, тэматычнае паведамленне – 7, канспект лекцый прынясе студэнту 2 крэдыты.

Зыходзячы з колькасці гадзін, адведзеных на вучэбную дысцыпліну, выкладчык вызначае мінімальную суму крэдытаў, якую павінен набраць студэнт у працэсе яе вывучэння. Ён самастойна складае свой вучэбны план вывучэння дысцыпліны шляхам выбару форм і відаў вучэбнай і кіруемай самастойнай працы. Выніковыя ацэнкі па дысцыпліне залежаць ад сумы крэдытаў, якую набраў студэнт. Калі гэта сума менш за 40 % ад магчымай сумы па асобнай дысцыпліне, то гэта расцэньваецца як «не залічана», калі ж студэнт набраў, напрыклад, 51–69^{***}%, то на экзамене ён можа атрымаць адзнаку не вышэй за 7 балаў (па 10-бальнай сістэме адзнак).

У канцы семестра або навучальнага года можна вызначыць рэйтынг кожнага студэнта ў акадэмічнай групе, на курсе, факультэце і г.д.

Трэба сказаць, што ўсе пералічаныя падыходы ў арганізацыі вучэбнага працэсу патрабуюць шырокай інфармаванасці студэнта ў розных накірунках – ад знаемства з базавым (тыпавым) вучэбным планам і графікам вучэбнага працэсу па спецыяльнасці, вучэбнымі праграмамі, палажэннямі, крытэрыямі выстаўлення адзнак і г.д., да ведання прозвішчаў розных начальнікаў і кіраўнікоў навучальнай установы, службовых тэлефонаў і нумароў памяшканняў кафедраў, кабінетаў і г.д. Ва ўніверсітэце пытанню інфармаванасці студэнтаў надаецца значная ўвага. Напрыклад, на факультэце псіхалогіі выдадзены асобныя справачнікі для студэнтаў 1-га, 2-га і 3-га курсаў, дзе ёсць уся пералічаная вышэй інфармацыя.